

Adalékok a káromkodásnak és büntetésének történetéhez.

Nagytiszteletű Ádám Gerzson igazgató úr az ő 1896-ban megjelent könyvében, a Nagy-Körösi Ev. Ref. Főgymnasium Történetében (185. l.), szinte csodálkozva írja meg, hogy kétszáz esztendővel azelőtt a körösi scholában milyen nagy fegyelem volt. Olyan nagy, hogy kicsapás járt egy *veszett adta*-ért is: „Johannes S. Tabajdi propter maledictum (*veszett atta*) emissus.” (L. Nomina Studiosorum 385.)

Alighanem az olvasó is nagy fegyelem, sőt embertelen szigorúság jelének tartja ezt a büntetést. Bármennyire harcolnak főpapjaink ma is a káromkodás ellen, bizonyára egy sem hagyná helyben az olyan tanári kari ítéletet, mely egy tanuló ifjúnak pályáját megszakítaná egy kiszalajtott *veszett adta* miatt.

Ilyen ártatlan és nem is mocskos bosszúság-nyilvánítás miatt!

Ha azonban a XVIII. századi büntető pörök íratait forgatjuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a körösi professorok nagyon is „nagy gyengén bántak” az ő Absolonukkal, Tabajdi Jánossal, mikor csupáncsak kicsapták a „veszett adta” miatt, nem pedig életét vették érte, vagy legalább is rá nem mérettek az afféle korbácsból, melyből több is volt kéznél az iskolában a perillustris és generosus Curator uramék atyai gondoskodásából. (1737-ben hármát 45 dénárért csinálta a szíjártó — id. m. 188). A XVIII. századi törvényszékek iratai bizony olyan ítéleteket is foglalnak magukban, melyek nyelvök kimetszésével és fejük elvételével is büntették azokat, akik illetén szavakra fakadtak: *Ördög teremtetten! Kutya teremtetten! Disznó teremtetten! Ördög adta! Ebadta! Veszett adta! Adta-teremtetten! Teremtetten!*

Hogy pedig megértsük, miért voltak ezek a szólások egykor megbotrántkoztató káromkodások, tudnunk kell eredeti értelmüket. Ha azt mondták valakinek, hogy *ördög teremtetten* vagy *ördög adta*, ez a régibb keresztyén századok fölfogása szerint azt jelentette, hogy az így gyalázott személyt valósággal nem Isten teremtésének tartják, hanem az ördögének s ezáltal az ördög hívének. Ez pedig nemcsak a szidott személyre volt sértő — ez nem is lett volna olyan nagy hiba —, hanem sértő volt Istenre, mert az által az állítás által Isten mindenhatóságát vonták kétségbe. Isten teremtetett mindent, Isten adott életet mindennek, angyal is, ördög is a theologia tanítása és a XVIII. századi közhit sze-

rint Isten teremttette élő és ható személyek. A teremttett valóság pedig, amilyen az ördög is, bármilyen hatalmas, de teremteni — ebben minden theologus megegyezik — mégsem teremthet. Ha teremthetne, Isten nem volna mindenható. Ha tehát valaki — a következtetés hibátlan — azt mondja, hogy valakit vagy valamit az ördög teremttett, az az Isten mindenhatóságát tagadja meg, Istent káromol, tehát úgy büntetik, mint istenkáromlót.

Mint az ősi tetű a barokk-kor daróca és selyme alatt egyaránt díszlett, épúgy a boszorkányhit is köznépből és úri rendben, világban és egyházban, a nem is oly régen elmúlt századokban. Úgy tudták még a XVIII. században is, hogy az ördöggel szövetkeztek, cimboráltak némely emberek. Ezek voltak, ha férfiak, az *ördöngösök*, *kanördögök*; ha nőszemélyek, a *boszorkányok*, mind csupa *veszett lelkek*. Ezeknek megvolt az a tündér hatalmuk, hogy mint maga az ördög is, úgy ők is *disznó* vagy *kutya* képébe öltözhettek. Ezért az *ebadta* annyi volt, mint *ördög adta*, a *disznó teremttette*, *kutya teremttette* annyi volt, mint *ördög teremttette*. S ha csak annyit mondott is valaki, hogy: *teremttettel!* már tudhatta az ördögök és ördöngösök csalfaságán is átlátó keresztyén, hogy mire gondolt az istentelen káromló. A *veszett adta* maledictumban a *veszett* a *veszett lelket*, az ördögöt jelentette. A *fikom adta*, *fékom adta* és az azon jelentésű *b m adta* vagy *b m teremttette* kifejezésekben nem éppen az *obscenitas* volt a bűn, hanem az az *obscenitással* kifejezett állítás, hogy valakinek vagy valaminek teremttése a szőlőtől ered. Ezt jelentette a *b m lelke* vagy *lelkét* is.

Tudta mindezt az az 1705 táján kicsapott körösi deák, Johannes Tabajdi is, hiszen nem is afféle iskolázatlan paraszt volt, hanem tudós professoroknak mindenféle tudományokra legeltetett nevendőke. Korának mértéke szerint jobban megérdemlette hát azt a lágy kicsapást, mint az iskolázatlan kiskun parasztemberek, pásztoremberek azokat a sokkal keményebb büntetéseket, melyekről a XVIII. század első felebeli régi írások szólnak. Azok az írások, melyekhez tudós atyámfia, Zsámboki Lajos juttatott a kunszentmiklósi városi levéltárból.

Négyet belőlük itt megismertetek az olvasóval, az eddig mondottak világosítására, bizonyítására.

Az első — változtatott helyesírással — így következik.

A mennyből leszállott Szent Lélek Isten, kinek emlékezetire rendelt szent innepléseknek eltöltésére s hasonlóknak elérésére többször is tégye alkalmatossá, kegyelmeteknek kívánjuk.

Mint a csatornára siető víz, úgy az Isten szentsége bántódására e máj rossz világ száját a káromkodásra és hamis esküvés-

re minden irtózás nélkül kevélyen szoktatja; nem félvén az Istent, nem is nézvén úgy, mint mindeneknek bíróját, zabola nélkül testi bátorságban merülvén, még az egymás között való beszélgetés sem tetszik rendesnek s nem is eshetik meg Isten Szent Lelke megbántása és szidalmazása nélkül; melyért is sok várakozása után látván, hogy várakozásának esztendeje meg nem becsülte és a megtérés helyett a bűn halma az égig nevedett: kikölt a bosszúállásra ítéleteinek rajtunk forgó mutogatásával; kinek érzésével méltó fel se vennünk e' s az ilyes, Isten bosszúságára élő, rossz lelkiismeretű embereket, melyekért a föld átokká lőtt és az áldások tőlünk Isten által elvétettek, hogy Szent Isten törvénye szerint — amint letölt hit szerint arra köteleztettünk — keményen megbüntessük és a gonoszt Izraelből kiirtsuk.

Valaki azért a mindenható Istent gyűlölségesen hatalmáról és tulajdonságáról szidalmazza, isteni tökéletességeit, szentségét és hatalmát elveszik, a teremtést teremtett állatoknak, disznónak, ördögnek, kutyának tulajdonítja, és az Istent mennyei székiből levetik: mind az Isten Moises által kiadott törvénye s mind az ország decretumi szerint kövel való agyonverésre ítéltetik és ezután úgy is büntetettik meg.*)

Akik pedig Sodoma- és Gomora-beliek gonosz példájok szerint nemcsak a testi paráznaságban éktelenül test szerint élnek, hanem még nyelvekkel is másoknak testét, lelkét, teremtését, hitét, szívét (mely talám megbocsáthatatlan vétek) mívelik, ez utolsó sentenciával ölettetnek meg: elsőben gonosz nyelve, mellyel Istenét szidalmazta, felebarátját megmocskolta, amennyire szájából lehet, kihúzzattatik és elmetszetik, azután teste tűzzel elevenen megégettetik.

A köz-szokásban vett káromkodás: „ez, amaz lelkü“, mely az asszonyoknál és leányoknál is e máj időben — kit soha boldog emlékezetű eleink nem cselekedtenek — megvagyon, ilyenképpen büntetettik:

1. Megragadtatván nyolcad napig vasban járván; kenyérrel és vízzel élve, közönséges dólgot téssen.

2. A kereszt-oszlophoz köttetik; egész nap ott lévén, estvére kelve jól megkorbácsoltatik.

3. Egymásután következő három napokon a gyalázatos pe-lengérben áll, bűne írásban a nyakán függve lészen.

4. Ahol megjobbulásnak reménysége nincsen, éppen utolsó mozdulásáig veretik és azután a helységből kicsapattatik.

A negédesen szokott esküvések ellen pedig, melyek rossz szo-

*) Helyesen mondja Kertész Manó (Szokás-mondások 90—91) az **ödög-adta**, **eb-adta**-féle szittkokról, hogy azokban „benne volt a boszorkányság vádja“, de nem veszi észre, hogy azokban nem emberek boszorkánysággal való vádolása, hanem Isten mindenhatóságának kétségbe vonása volt a szigoruan büntetendő káromlás.

kásbul, mintsem ex proposito lesznek, a helység becsületes bírának szoros lelki kötelesség szerint jól megcsapatni illik.

Ez is hozzájárul, hogy valaki ez ilyes irtóztató káromkodásokat hallja, az Istenre nem rettent, hanem véle létével véle mintegy egyezni láttatik, sőt ha inti is, a bűnben megátalkodik, ahová illik, magistratusinknak be nem mondja, sőt veszedelméért eltitkolja: mivel becsületének, testének és életének veszedelmével vagyon, hasonló büntetése vagyon.

És mivel kiki keresztyéni buzgóságból az isteni félelmet oltalmazni tartozik, magistratusink ne várják, hogy az ilyek ellen mások vádot tegyenek, hanem magok is minden tehetségekkel az ilyeket megtudni, kikeresni és megbüntetni személy-választás nélkül tartoznak.

Sub dato: die 14-a Junii 1734.

D: Költ generalis gyűlésünkben Kunszentmiklóson die 5-a Junii 1734.

Kegyelmeteknek kész szolgája Nánási János, nemes Kiskunságnak ordinarius kapitánya és az egész Deputatio. *

E közlött rendeletnél egy évvel későbbi az a pörirat, melyet most fogok ismertetni. Becsületsértési, káromkodási és súlyos testi sértési ügy tárgyalásának jegyzőkönyve, ítélettel együtt. A káromkodás történetének szempontjából figyelemre méltó benne, hogy az ítélet egy vén dinnyecsőznek véresre verését nem bünteti oly keményen, mint annak a csőznek dinnyeföldre és diny nyetolvajra tett illetén kifakadásait: „*B . . . m a lelkét*” és „*Ebadtát*”.

A tanuk részletesen előadják a látottakat, hallottakat; a jegyzőkönyv részletesen írásba foglalja a vallomásokat: ezért a pörirat olvasásakor híven megjelenítve foly le szemünk előtt, fülünk előtt az összeszólalkozás, veszekedés, verekedés ott a kunszentmiklósi határban — 1735-ben. Beletekintvén pedig így megint a régi korba, a régi magyar népeletbe, megint alkalmunk nyílik rámutatnunk Arany költészetének arra a művészi elemére, melyet e füzet elején „ethnographiai hitel”-nek neveztem (I. Mézőly: Szanktól Arany Jánosig NNyv. IV:20).

Majd meglátjuk a hiteles jegyzőkönyvből, hogy semmiből fokonként véres verekedés meg pörre menés épúgy támadt Baki Mihály meg sógora, a dinnyecsősz közt, mint a Fülemilé-ben a két szomszéd közt:

Pál nem hagyja: ötet uccse!

* (L. Kunszentmiklósi városi levéltár: Capsula 19. fasc. 1, nr. 121, 1734.)

Péter ordít: ő még úgy se!
 Többrül többre, szórul szóra,
 Majd szitokra, majd karóra,
 Majd mogorván
 Átugorván
 Öltre mennek, hajba kapnak;
 Öröme a szent napnak
 Egymást ugyan vérbe-fagyva, —
 Hanem a *just* mégsem hagyva.

Pál azonban bosszut forral,
 És ahogy van, véres orral
 Megy panaszra: bírót búsít,
 S melyet a vérszeny tanúsít,
 A bántalmat előadja.

A Fülemile Pál-jának „ötet *uccsel*“ szavai is ethnographiai hitelű jellemzés: lám, pöriratunk szerint a vén Rác Miska sem tudott veszekedni „Isten Szent Háromság *úgy segéljen*“ nélkül (ebből rövidült az „Isten-*uccse*“). „Negédesen szokott esküvészek“-nek ezeket nevezte a már imént közlött 1734-i rendeletben Nánásy János kiskun kapitány.

De még a fülemile-pör anekdotás ítéletének való mása is meglesz ebben a bemutatandó kunszentmiklósi ítéletben. Ebben is

Se ide nem, se oda nem . . .

A panasztévő csöszre is ráveret a bíróság, a csösztől megsértődött Baki Mihályt is lázsiás tallérokra büntetik bírák uraimék.

(A régi szöveget most is olvashatóbb helyesírással és érthetőbb mondatpontozással közlöm, itt-ott □ zárójelbe tett kiegészítéseimmal.)

Anno 1735 die 5-ta Mensis Decembris helységünkbeli causák revideálására s azokban fennforgó difficultasoknak megelőzésére s tolláztatásokra nézve törvényszéket a szokás szerint ülven, a több causások között jöve előnkben Ráttz Mihály nyári dinnyepásztorunk, panaszképpen detegálván előttünk, hogy az elmúlt nyáron Baki Mihály névű lakosunktól azon dinnyepásztorságában egy alkalmatossággal mimódon megmocsokoltatott és fejbéli ütés által megsebesítettett légyen, elannyira, hogy borbély keze alatt hét hetekig való fekvése után emberi reménség felett azon sebbül lett felkelésével még e máj napig is lábaira bátran nem állhatna és szokott munkáira is alkalmatlanná tétetett volna; kérvén bennünket (minthogy Baki Mihálytól való megverettetésre önnön-

magátúl Baki Mihálytól érdemesnek lenni declaráltatík), hogy a verekedésben jelen lévő tanukat meghiteltetvén, mennénk végére, miért és mi okból következett az ő megverettetése és sebesítettése.

Melly dolognak tanubizonyságára előhívatván Retkes János, letett hiti után mint első tanú vallja, hogy:

Egy alkalmatossággal, a midőn ők is az alább írt tanúval együtt a csősznek kunnyójánál heverték volna, Baki Mihály kocsin maga dinnyeföldéhez menvén és Rátz Miskát dinnye-kerülésből kunnyójához menni látná, kiáltja [t. i. Baki Mihály], hogy menne hozzá [t. i. a vén Rác Miska csősz Baki Mihályhoz].

De a midőn sok kiáltására is oda nem ment, lovára ülven [Baki Mihály] a kunnyóhoz ily köszönettel járul:

— Adjon Isten jó napot, sógor!

De a tanu nem tudja: a csősz Rátz Miska fogadta-e el, vagy sem; hanem ők elfogadták.

Mellykor így szól Baki Mihály:

— Ugyan nagy dolog, sógor, hogy oda nem jövéل annyi kiáltásomra.

Mellyre felel a csősz:

— Nem bánom bizonyára, ha kiáltoztál is, hiszen b m a lelkét szintén úgy tudom a dinnyefölded mint magad.

— Hiszem, ha tudod is, sógor, jönél oda, mikor kiáltozlak: lám, kenyeret, sajtot is hoztam számodra.

Kire így felel a csősz:

— Nem bánom, ha hoztál is, ha nem is, mert én hazamégyek: Isten Szent Háromság úgy segítjen, nem őrzöm — absit dicto blasphemia — az e b a d t á t *) mert nem tarthatom már tőlök; elhordják. Kifáradtam már; sem bírāja, sem polgárja nem bünteti, a kit bemondok is, hogy lop.

Kire így szólt Baki Mihály:

— Hiszem arra való a bot a kezekben, hogy ha szóval nem enged, üssed!

Kire felel a csősz:

— De csak adjatok szabadságot, b m a lelkét, mind agyonverem; vagy küldjete puskát, mind agyonlövöldözöm!

Kire így Baki Mihály:

— Agyonlőnéd biz, eb a vén lelked, a pénzért!

Kire felel az csősz:

— Soha ember nem mondá nékem, hogy eb legyen a lelkem. Eb ám a te lelked!

Amaz visszafelel:

*) A jegyzőkönyv-vezető az elébb botránykozásának külső jele nélkül írta a b m lelkét, de az e b a d t á már oly kárhózatba vivő káromkodás neki, hogy tanácsosnak tartja a maga részéről megjegyezni: távol legyen (absit) az efféle istenkáromlás (blasphemia).

— Eb a te lelked, pogány vén Ráttz!

Kire visszafelel [a csősz]:

— Te szintén olyan pogány vagy, mint én!

Mely okból indítatván Baki Mihály, lován ülven nekirugtat, hogy elgázoltassa, a nála lévő korbáccsal hozzácsapván azon rugtatásában.

Ráttz Miska vagy csősz is magát védelmezvén hozzá ütött [Baki Mihályhoz], melly ütésében fején lévő kalapjának egyik részét, a mint felkötve vólt, leütötte, és a kezét is érvén újját megsértette.

Mellykor sokszor-említett Baky Mihály, lováról leszállván, a fatensnek [azaz tanunak] mondja:

— Fogd ezt a lovat, János!

De az fatens, lovát nem fogván, eleresztette, és botját [a fatensnek], a mint [a fatens] hason feküdt, alóla [t. i. a fatens alól] kirántván [Baki Mihály], mondja:

— Várj, eb a vén lelked, nem futok el előle!

És így nekimenvén [a csősznek Baki Mihály], csakhamar látja a fatens, hogy a csősz leesett és — vére fejéből erősen folyva — reszket.

Mellykor a fatens [a csősz] védelmezésére odamenvén, kéri Baki Mihályt, hogy ne ejténé magát gyilkosságban, ne bántsa tovább.

De hogy semmit sem enged szavának, derékban kapja [Baki Mihályt] a fatens és azt mondja:

— Nem bántja bizony azt tovább: elég annak az!

Kire felel Baki Mihály:

— Eressz el, János, mert bizony téged is megüttek!

Mellykor eieresztvén [a fatens Baki Mihályt, az a csősznek] azon fekvésében lábait, derekát erősen verte.

Kétszer-háromszor elvonta róla [t. i. a fatens a csőszről Baki Mihályt], kérvén, hogy ne bántaná.

Kire felel [Baki Mihály]:

— Mindegy, akár egyszer, akár többször üssem!

De a midőn nagy megindulását ellene tapasztalták, tovább verni sem engedték [a csősz a fatens és társal]; akkor elindul Baky Mihály kocsija felé és azt mondja:

— Te vén Ráttz, köszönd, hogy ez két legények oltalmadra jelen voltak, mert bizony agyon vertelek volna!

Második tanú erre Budai István, ki is letett hiti után mindeneket hasonlóképpen, a mint az első, megvall, excepto, hogy:

a bírakra ejtette volna a csősz káromkodását ilyen módon — suis aribus! —: „Sem bírāja, sem polgárja nem bünteti, a kit bemondok is, b . . . m a lelkeket!

Melly tanuknak előttünk tett vallástételek méltóbb elhitelésére s erősségére törvényszékünkben a feljebb írt fassiokat [azaz: vallomásokat] ezek szerint lenni recognoscálván [elismervén],

helységünk usualis [szókott] pecsétje corroboratiojával [megerősítésével] kiadtuk. Kunszentmiklóson die et anno supra specificato.

Judex Joannes Már et
omnes jurati Possessionis
ejusdem.

A hátirathból pedig megtudjuk, hogy Halason a Nemes Kis-Kunsági egész Deputatio Nánásy districtualis kapitány jelenlétében 1735 dec. 10-én ez ügyben azt az ítéletet hozta, hogy Baky Mihály fizesse meg a csősznek a borbélyra tett költségen kívül egész nyári munkája bérét, dinnyepásztorsága bérét, testi sérelméért is 18 lázsiást és 50 denárt, a „Felséges Dominium“ számára is büntetésül 12 lázsiást — „de ceteris absolvátatik.“ „Ellenben az verekedésre okot adó, káromkodó Rátz Mihály fertelmes káromkodásért 30 korbácsot szenvedjen.

Az annak idején istenkáromlásnak minősített szitkoknak teljes szigorúsággal azaz halállal való megtorlását olvashatjuk a következő, szintén 1735-i currens levélben:

Bizodalmas, nagy jóakaró Bírák és Assessor Urainknak

Szükséges sok jókat adjon Isten kegyelmeiteknek. Ezelőtt nem sok idővel nemes Kún-Szabadszállási helységben tartott districtualis gyűlésünkben tettünk vala az Isten szent nevét káromlók ellen kemény büntetést. Adott mostan is okot minékünk azon kemény parancsolatnak szorosabb megtartására és -tartatására egy szabadszállási Beretz János névű ifjú legény, ki is nem gondolván az Istennek isteni szent méltóságával, egeket irtóztató, földet döglettető káromkodásokat okádni nem irtózott; melly káromkodásokért Isten s országunk élő törvényeinek ereje szerint hóhér fegyvere alá ítéltetett, a mint ímez deliberatumjából a Tekintetes Nemes Törvényszéknek bővön kitetszik.

Deliberatum est.

Minthogy a tanuknak tett fassióiból világossan kitetszik, sőt a Tekintetes Törvényszék előtt a tanúk a bűnösnek fejére tévén kezeiket, megesküdtek azon, hogy ezen Berecz János egeket irtóztató, emberi természetet is rettentő, undok káromkodásokkal, úgymint — suis auribus —: „Mit akartok velem csinálni? B m adta, teremtetete lelketeket, teste teket, sőt teremttőtöket, teremttőtöknek lelkét is és szentségteket! Imádkozzatok, hogy meg ne szabadul-

jak, mert én miattam kell elvesznetek!“ — ezekkel szidalmazta és káromlotta a Fölséges Úr Istent; hogy azért ezen égben kiáltó káromkodásoknak elhallgatásával Isten országunkat és nemes districtussainkat bosszuálló csapásával meg ne büntesse, mert mennyivel irtóztatóbb s nagyobb a bűn, annyival nagyobb felgerjedt haragja szokott lenni az Istennek: azért, hogy elevenen nyelve kihúzzattatván elvágottassék és a felállítandó oszlopra felszegeztessék, azután feje vétetessék — elvégeztetett. Hogy azért ezen rettentő halálnak nemét mindennek elkerülhessék, lelkek esméreteiben szegeztesék Bírák és Assessor Urainknak ezen végzésünknek a nép előtt való publicáltatása, melly parancsolatnak ha kik nem engedelmeskednének, sőt a szokott káromkodásoknak hitetlenül kigondolt nemében tovább is megátolkodni kívánnának. az ollyaténokat districtualis tömlöczüinknek szokott helyére hozni és hozatni Bírák Uraink semmiképpen el ne mulassák, és ha kik a káromkodókat hallván, Bírák Urainknak bé nem mondják, az ollyaténok is elmúlhatatlanul törvényes büntetésben esnek. Továbbá jó Istenünk szent oltalmában ajánljuk kegyelmeteket és állhatatosan maradunk. Datum ex Districtuali Congregatione die 17-a Mensis Septembris 1745. in Privilegiato Oppido Cumanicali Halas celebrata.

Jóakaró szolgálai

Kegyelmeteknek

Nemes Kis-Kunsági Districtusnak

Or. Kapitánya és Assessorai

Láttunk hát már egy ítéletet káromkodással kevert verekedésért, egyet meg pusztán káromkodásért — ez utóbbi miatt kiszabott kínzásos halálbüntetést még maga a törvényszék is „rettentő“-nek vallja. De még inkább kitűnik a káromkodás büntetésének a XVIII. század közepén volt kegyetlen mértéke akkor, ha az eddig bemutatott ítéleteket összehasonlítjuk a most következővel. Ebben a bűnügyben az elítéltek csak loptak, de egyáltalában nem vádoltatnak káromkodással. Ezért büntetésük jóval enyhébb. Csak a többszörös tolvaj és fölbujtó kap tömlöcöt, különben kártérítésre és pénzbírságra ítélik őket. Csak nem fizetés esetén kap korbácsot a főbűnös.

Szerencséjük, hogy azt nem mondták, hogy: *Ebadta!*

Vagy ha mondták, nem földi fül hallatára.

Mert az afféle *ebadtá*-kért — boszorkányhit ide, boszorkányhit oda — mégis csak az én laicus vélekedésem szerint az ezvilági törvényszék ítéleteinél enyhébb büntetés járhatott a másvilági törvényszék előtt még a barokk korban is.

(A most következő közlés betű szerinti.)

Anno 1749. Die 20-a Octobr. Benignum Examen furto in-
sinuati Georgii Kurucz, modo et ordine sequenti peractum.

Puncta

Interrogatoria et Responsoria

- Kinek hivnak? — — — — — Kúrucz Györgynek.
- Miért hivattattál előnkben? — — — — — Azértt, hogy Tóth Miklós Uram Árpáját Bösztöri földéről éj-
czakának idejénn szekeremre fel rakván el loptam.
- Kivel raktad fel szekeredre? — — — — — Az öcsécskémmel, ki circiter 11 esztendő.
- Hány zsákkal lett belőle? — — — — — Négy zsákkal.
- Mi indított tégedet arra a tolvajságra? — — — — — A' szükség, mivel nem vóltt Árpa Vetésem.
- Loptálé itt Hellységünkben, vagy másutt valaminémő jószágot, és Társaid kik lehettek a' Tolvajságban? — — — — — Én itt Hellységünkben semmitsem loptam hanem ezelőtt egynehány esztendőkkel Horváth Istók, Baha Istók és Takács Miska edgyütt Aczél István Uram méhét el lopván Házamhoz hozták és edgyütt költöttük el.
- Hol verték fel a méhet? — — — — — Én nem tudom, mivel jelen nem vóltam
- Hát azon két sertészeket, melyek Házadnál találtattak, hol vetted? — — — — — Szankonn vettem Pista névő kanásztól 10 Máriásokonn.
- Minémő jelben vóltak? — — — — — Mind kettőnek füle csonka vóltt edgyik másikban pedig alól ki véve.
- Ki kanászsztól vetted? — — — — — A' mint gondolom Kalocsa Uram kanásztól.
- Hány esztendeje, miólta őket vetted? — — — — — Most nyáronn múltt két Esztendeje.
- Tudtadé hogy nem a kanászé vóltak a sertések? — — — — — Tudtam igenis.
- Hol vetted a szürke csikót a' melly nállad vagyon? — — — — — Bekő István adta ki Kun Szent Miklósi Ménes Pásztor vóltt egy nyeregért 's nyeregyszer számértt.

Hol vetted a' nyeregszerszámot?	Magam vartam.
Hányadfű a' csikó? — —	Most negyedfű.
Jegyesé vagy bélyeges? — —	Jegytelen 's bélyegtelen.
Hol adta Bekő kezedre a' csikót és. mikor? — — — —	Majosházánn most múltt nyári nyomtatáskor vettem kezemhez a' csikót de nem ő adta kezemre hanem Ródlí Uram Pásztora fogta meg ott járó Ródlí Uram ménessén.
Hát a' melly nyúzott Juh a padlásodonn vóltt, hol vetted? —	Boda Gergelyné Iszterengájából loptam Takács Miskával és Baha Istókkal edgyütt éjczakának idején.
Ki Juha vóltt? — — —	Özvegy Tamás Istvánné.
Kivel költötted el azon Juhot?	Horváth Istókkal, Baha Istókkal és Takács Miskával edgyütt
Ezelőtt büntettettelé valahol Tolvajságodért? — — —	Büntettettem itt Kun Szent Miklósi Birák Uraimék által Dinnye Alma és Kőles lopásért.
Szolgáltálé Kecskemétenn és kiknél? — — — —	Szolgáltam elsőbenn Tóth Péternél ki lakik a Csongrádi Kapuban Lőrincz naptól fogva Szent György napig. Annakutánna a' Halasi Kapubann lakó Farkas Ferencznél esztendéig és 8. Holnapokig. Szolgáltam továbbá Szeles György Uramnál is Uj esztendőttől fogva Pál napig, melly mint egy Három Hetet foglal magábann.

Puncta

<i>Interrogatoria</i>	<i>Responsoria</i>
Kinek hivnak? — — — —	Baha Istoknak.
Miértt hivattattál előnkben? —	Azértt hogy ennek előtte egynehány esztendőkkal Aczél István Uram méhét el loptam.
Kik lopták el a méhet? — —	Takács Miska, Horváth Istók és én edgyütt loptuk el.
Honnét loptátok el? és mikor?	Aczél István kis kertyéből éjczakának idején.
Onnét hová vittétek a Méhet?	

- és hol vertétek fel? — — — — — A' Kurucz kertyében, de Tóth Miklós Uram kertye alatt a' Székenn vertük fel.
- Minekutánna fel vertétek, hová tettétek? — — — — — Horváth Mátyás kúp nádjábann rejtettük el.
- Minémő edényben tettétek? — — — — — Edgy vederben tettük és a' kúp nádból ki vévénn a' Kurucz kertyébe vittük.
- Onnét hová vittétek? — — — — — A Kurucz Házához vittük és ott költöttük el.
- Az edényeket, mellyekbenn a' mézet tartottátok, hol vettétek? — — — — — A' vedret Duzmat András kútyáról, egy fazekat pedig a' Takács Kis János udvaráról loptuk.
- Ki lopta az edényeket? — — — — — Edgyütt lévőnn mindnyájan loptuk.
- Voltatok e többen jelen ezen méhnek lopásábann, vagy ételébenn? — — — — — Lopásábann csak harmann voltunk de ételébenn Kurucz és Háza Népe részesültt, és mi harmann míglen el nem fogyott edgyütt költöttük.
- Hát a Kurucz György padlásán minémő nyuzott Juh vóltt? — — — — — Özveggy Tamásnéé vóltt, melyet loptunk edgyütt én, Kurucz Györggy és Takács Miska.
- Ki kinszerített tégedet a' Tolvaj-ságra? — — — — — Kurucz Györggy kinszerített engemet, mondvánn, hogy a' Kecskeméti emberek, úgy a Szegediekis nappal Gazdák, éjjel pedig Portára járnak.
- Tolvajlottál é' valahol valamit? és ezelőtt Tolvajságodért büntettéél? — — — — — Én loptam az előtt az itt való Piaczonn Kuruczal edgyütt Kecskeméti ember szekeréről Almát; mellyért itt való bírák uraimék meg is büntettek.

Meg vizsgálván Kurucz Györggynek sok rendbéli Törvénytelen cselekedeteit; mellyekkel mint bizonyos és maga szája által világosságra jött Tolvajságokkal a Mindenható Istent sok ízben meg bántotta mind felebarátit meg károsította; melly általa facessaltatott károkat hogy meg fizesse és másoknak rettentő példákra Districtualis Tömlöczünkben alá vitettetvén ott lejendő

szenvedése után Homagiumot fizessenn vagy Harom Péntekenn Tolvajságával érdemlett csapásokat szenvedgyen communi votorum suffragio el végeztetett.

Egyenlő Tolvajságban kevervén magokat Horváth Istók, Bahia Istók és Takács Miska; mellyekkel mind Mindenható jó Isteneket meg bántották, mind a' Keresztyén Gyülekezetet meg botránkoztaták, mellyekért hogy singillatim fél Homagiumot tudniillik Huszonöt forintokat és az általok elkövetett kártt a' káros feleknek meg fizessék közönséges értelemmel el végeztetett.

Anno 1749. 20. Octobris.

A szitoknak, átoknak, káromkodásnak története több tudomány szakot is érdekelhet: a nyelvtörténetet, a vallástörténetet, a büntetőjog történetét és a történeti néprajzot. Az *ebadta*-, *kutyateremtette*-féle káromkodások és büntetések nyugati culturánkban gyökereznek s részben összefüggenek nemcsak a bibliai ördöghittel, hanem az abba kapcsolódott boszorkányhittel is.

Mészöly Gedeon

Die Geschichte des ungarischen Fluches berührt mehrere Wissenschaftskategorien: nämlich die Sprachwissenschaft, die Religionsgeschichte, die Kriminalgeschichte und die geschichtliche Ethnologie. Manche Flüche, die im XVIII. Jahrhundert streng gestraft wurden, haben heutzutage nicht mehr den Charakter eines gottbeleidigenden oder unziemlichen Fluches. Die heutigen obscoenen ungarischen Flüche sind wahrscheinlich meistens süd-slavischen Ursprungs.